

**ІНТЕГРАЦІЯ ПЕДАГОГІКИ МИРУ В ПРОЦЕСІ
ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ЗАКЛАДАХ
ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

Тоненчук Анжела

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука» (м. Рівне, Україна)*

Науковий керівник Кочмар Д. А.,
*кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри іноземних мов*

*Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука» (м. Рівне, Україна)*

Анотація. У статті обґрунтовано теоретичні засади та практичні шляхи інтеграції педагогіки миру у процес вивчення іноземної мови в закладах загальної середньої освіти. Визначено, що ефективність педагогіки миру в освітньому процесі безпосередньо залежить від комплексного використання методів, що сприяють розвитку миротворчих цінностей серед учнів. Ці методи систематизовано у три основні групи: методи усвідомлення миротворчих ідей, методи організації діяльності та методи стимулювання миротворчої поведінки.

Ключові слова: педагогіка миру, англійська мова, методи навчання, здобувачі освіти.

Abstract. The theoretical foundations are substantiated and practical strategies for integrating peace education into the process of foreign language learning in general secondary education institutions are outlined in the article. It emphasizes that the effectiveness of peace education within the educational process is closely linked to the comprehensive application of methods that foster the development of peacebuilding values among students. These methods are classified into three main groups: methods for raising awareness of peacebuilding concepts, methods for organizing peace-oriented activities, and methods for promoting peace-supportive behavior.

Keywords: peace education, English language, teaching methods, learners.

Миролюбство, бажання жити в мирі з іншими людьми, народами та культурами, а також здатність до мирного вирішення різноманітних суперечок є важливими рисами особистості, які потрібно формувати через цілеспрямоване виховання та навчання [1], тобто за допомогою педагогіки миру.

Педагогіка миру – це освітній напрям, спрямований на формування свідомої особистості, здатної до мирного співіснування, діалогу культур та ненасильницького вирішення конфліктів. Виховання в дусі миру – це напрям педагогічної теорії і практики, метою якого є соціальна, духовна і моральна підготовка свідомої й активної участі в розв'язанні найважливішої проблеми сучасності – встановлення миру, взаєморозуміння і довіри між народами, дотримання прав народів, повага до особистості людини [4].

У контексті вивчення іноземних мов цей підхід набуває особливого значення, оскільки мова є не лише інструментом комунікації, а й носієм культурних цінностей, історичного досвіду та соціальних норм. Інтеграція миротворчих ідей в освіту сприяє подоланню стереотипів, розвитку глобальної свідомості учнів та підготовці їх до участі у розв'язанні міжнародних проблем [1].

Виховання учнівської молоді на ідеях миру розглядається в працях В. Андрущенка, О. Безкоровайної, І. Беха, А. Богуш, А. Дем'янчука, С. Дем'янчука, Т. Колупаєвої, О. Марчук, Л. Іскри, А. Петрука та інших. Аналіз науково-методичної літератури дозволяє стверджувати, що існує дефіцит методичних матеріалів, спрямованих на вивчення проблеми інтеграції педагогіки миру в процесі вивчення іноземної мови в закладах загальної середньої освіти.

Мета статті: обґрунтувати теоретичні засади та практичні шляхи інтеграції педагогіки миру у процес вивчення іноземної мови в закладах загальної середньої освіти.

Згідно з дослідженнями, ефективність педагогіки миру в освітньому процесі безпосередньо залежить від комплексного використання методів, що сприяють розвитку миротворчих цінностей серед учнів. Ці методи можна систематизувати у три основні групи: методи усвідомлення миротворчих ідей, методи організації діяльності та методи стимулювання миротворчої поведінки [2].

Методи усвідомлення миротворчих ідей включають використання таких підходів, які сприяють формуванню глибокого розуміння цінностей миру через лінгвістичну практику. Такими методами є: аналіз текстів, медіа матеріалів або літератури країни-носія мови, які висвітлюють теми соціальної справедливості, прав людини та історичного досвіду примирення. Цей метод допомагає учням ознайомитися з реальними прикладами миротворчих ініціатив і прагнення до гармонії між культурами. Також важливу роль у розвитку критичного мислення та усвідомлення власних переконань відіграють дискусії та дебати іноземною мовою на

глобальні теми. Наприклад, обговорення таких документів, як Всесвітня декларація прав людини, стимулює учнів до роздумів над глобальними проблемами та розвитку власної позиції щодо миру та прав людини.

Методи організації діяльності зосереджені на створенні умов для активної міжкультурної взаємодії, де вивчення іноземної мови поєднується з інтелектуальними та соціальними зусиллями учнів. Одним із таких методів є проектна робота. Крім того, ситуації морального вибору, зокрема рольові ігри, що моделюють конфлікти та їх мирне вирішення в міжкультурному контексті, дозволяють учням відпрацьовувати стратегії вирішення конфліктів у повсякденному житті.

Методи стимулювання поведінки орієнтовані на безпосередній вплив на учнів через активні форми навчання, що допомагають закріплювати миротворчі навички на практиці. Одним з таких підходів є використання ігор, кейсів або змагань, у яких учні застосовують комунікативні навички для досягнення спільних цілей. Також важливою складовою є заохочення рефлексивних практик, таких як ведення щоденників або блогів іноземною мовою, де учні можуть аналізувати свої власні упередження та досвід міжкультурної взаємодії.

Актуальною також є думка В. І. Бореїка, який зазначає, що в процесі класної, аудиторної, виховної, позашкільної та позааудиторної діяльності у молодих людей, поряд з ідеями мирного співіснування та гуманізму, потрібно розвивати любов до рідної країни, патріотизм та здатність захищати Батьківщину [3].

Застосування виховних форм та методів, заснованих на ідеях миру, для учнів середніх класів орієнтоване на розвиток когнітивних, нормативних та поведінкових навичок. Це включає розвиток мислення, здатності до аналізу, уміння ставити питання і шукати власні відповіді, а також критично оцінювати проблеми з різних точок зору. Крім того, важливим є формування вміння робити власні висновки, брати участь у громадському житті, адаптуватися до нових соціальних умов та орієнтуватися в них. Учні повинні навчитися захищати свої інтереси, поважати права та інтереси інших, а також реалізувати себе у особистісному та професійному розвитку [**Помилка! Источник ссылки не найден.**].

У контексті педагогіки миру слід звернути увагу на деякі принципи: 1) педагогіка миру не є власне шкільним предметом. Мир – це не просто мета, він повинен бути представлений як середовище взаємодії під час навчання; 2) миротворча освіта – це свідомі зусилля всіх сторін, спрямовані на зміну способів розв'язання проблем, які не ставлять під загрозу соціальний порядок і справедливість; 3) культура сприяє вихованню миру; 4) фундаментальною основою миротворчої освіти є прагнення вчителів формувати досвід і вподобання учнів, щоб сприяти мирному

співіснуванню, попри різноманітні труднощі, з якими вони стикаються [6].

На нашу думку, *принципи інтеграції педагогіки миру в процесі вивчення іноземних мов* мають на меті формування в учнів миротворчих компетенцій через навчання іноземних мов. Цей підхід передбачає використання іноземної мови як інструменту для розвитку взаєморозуміння, діалогу та толерантності серед учнів, а також сприяє створенню позитивної та конструктивної атмосфери в освітньому середовищі.

Перший принцип – *мир як середовище взаємодії* – передбачає, що освітній процес має бути побудований на засадах взаємоповаги та співпраці, де іноземна мова виступає не як інструмент для конкуренції, а як засіб для діалогу між культурами та індивідуумами. Для цього важливим є включення в освітній процес групових завдань, де кожен учень може внести свій унікальний культурний контекст.

Контекстуалізація змісту є важливим принципом, оскільки вибір навчальних матеріалів має враховувати соціокультурний досвід учнів і актуальні глобальні проблеми, з якими стикається сучасне суспільство. Вивчення іноземних мов повинно йти в контексті реальних подій і важливих історичних процесів, що сприяє формуванню глобальної свідомості. Наприклад, вивчення англійської мови може включати аналіз промов таких відомих особистостей, як Малала Юсуфзай, що розповідають про боротьбу за права дівчат, або вивчення німецької мови через тексти, що висвітлюють історичне примирення Німеччини та Польщі після Другої світової війни. Це дозволяє учням зрозуміти значення миру на глобальному рівні.

Принцип формування «повсякденного миру» полягає в інтеграції практик, які демонструють, як комунікативні навички можуть бути використані для розв'язання конфліктів і підтримки мирних стосунків у соціумі. Наприклад, використання іноземної мови для медіації шкільних конфліктів дозволяє учням не тільки розвивати свої комунікативні навички, а й навчатися способам конструктивного вирішення суперечок. Такий підхід формує в учнів навички мирного співіснування, здатність до переговорів і пошуку компромісів, що є необхідним для гармонійного розвитку особистості.

Отже, інтеграція педагогіки миру в процесі вивчення іноземної мови в закладах загальної середньої освіти перетворює навчання на інструмент формування громадян світу – особистостей, здатних до міжкультурного діалогу, критичного осмислення глобальних викликів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрущенко В. П. Педагогіка миру: актуальність теорії та практики. *Вища освіта України*. 2014. №2. С. 5-12. 2. Божко А. В. Засоби та методи морального виховання дошкільників. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2016. Вип. 49 (102). С. 52-57. 3. Борейко В. І. Виховання молодого покоління в душі миру та гуманізму. *Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в*

школі та ВНЗ. 2019. №2(22). С. 5-12. URL: <https://dspace.megu.edu.ua:8443/jspui/handle/123456789/1875> (дата звернення: 28.04.2024). 4. Дем'янчук А. С., Марчук О. О., Мельничук Л. Б., Петрук О. М. Виховання в дусі миру як пріоритетний напрям роботи викладачів Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янчука. *Психолого-педагогічні основи гуманізації навчально-виховного процесу в школі та ВНЗ: збірник наукових праць*. № 2(20). Рівне: РВЦ МEGУ ім. акад. С. Дем'янчука, 2018. С. 21-27. 5. Кириченко В. І. Теоретичні засади формування просоціальної поведінки учнів загальноосвітніх навчальних закладів. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2014. №7. С. 71-79. 6. Setiadi R., Kartadinata S., Nakaya A. A peace pedagogy model for the development of peace culture in an education setting. *The open psychology journal*. 2017. №10(1). P.182-189. DOI: 10.2174/1874350101710010182